

בבית המשפט העליון בירושלים

דנ"פ 5567/00

בפני: כבוד הנשיא א' ברק

העותר: אריה דרעי

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה לדיון נוסף בפסק דינו של בית
בע"פ 3757/95 מיום 12.7.00 שניתן ע"י כב'
השופטים: ש' לוי, א' מצא, י' קדמי

בשם העותר: עו"ד יגאל ארנון; עו"ד נבות תל-צור

בשם המשיבה: עו"ד יהושע רזניק

פסק-דין

1. עתירה לקיום דיון נוסף בפסק דינו של בית משפט זה (ע"פ 3575/99) שניתן ביום 12.7.00 על ידי כב' המשנה לנשיא ש' לוי והשופטים א' מצא ו-י' קדמי.

פסק דינו של בית המשפט המחוזי

2. בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (מיום 17.3.99) הורשע העותר בלקיחת שוחד, בשלוש עבירות של מרמה והפרת אמונים ובעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. בגזר הדין (מיום 15.4.99), הושת על העותר עונש מאסר בפועל של ארבע לשנים וכן קנס של 250,000 ש"ח (או עשרה חודשי מאסר תמורתו).

3. הרשעתו של העותר בקבלת שוחד התבססה על כספים שקיבל מגזבר עמותת "לב בנים" (רובין), שניהלה ישיבה ו"כולל" לאברכים, וזאת בהיותו עובד ציבור. הכספים נתנו במימון של חלקים מדירות שרכש

העותר, מימון נסיעות לחו"ל ואירוח בבית מלון בארץ, וכן בהפקדת כספים לחשבוננו של העותר. העותר לא הכחיש כי קיבל מרובין כספים. טענתו היתה, כי מקורם של כספים אלו היה בהוריה המאמצים של רעייתו, בני הזוג איסר ואסתר ורדרבר (להלן: "גרסת ורדרבר") שהועברו לרובין על ידי שמואל וינברג (שהיה בנו של ראש מוסדות "לב בנים") ובכספים שהפקיד העותר עצמו בידיו של רובין. בית המשפט המחוזי, בהרשעו את העותר בלקיחת שוחד, דחה את גרסתו של העותר. הוא קבע, כי בשל מצבם הכספי של בני הזוג ורדרבר, אין בסיס לגרסה לפיה הכספים שקיבל העותר באו מהם. נקבע, כי וינברג לא קיבל כספים מורדרבר, בכדי להעבירם לעותר. כן נדחתה הגרסה, לפיה היה רובין חייב ממילא כספים לעותר, ואלו הכספים שהופקדו על ידי רובין (בחלקם) בחשבוננו של העותר. במקביל, בוססה הרשעתו של העותר באישום זה על עדותו של עד המדינה יעקב שמולביץ (להלן: שמולביץ), שהיה מנהלה האדמיניסטרטיבי של "לב בנים" והעיד, כי הכספים שהועברו לעותר על ידי רובין היו כספי שוחד. סך כספי השוחד שיוחסה לעותר לקיחתם, היה \$155,000.

4. לקיחת שוחד נמצאה על ידי בית המשפט המחוזי, גם (בין היתר) במימון כרטיסי הטיסה לחו"ל ושהותו של העותר במלון בארץ, שניתן על ידי רובין. גם בעניין זה טען העותר כי אמנם רובין (על ידי אחר) הם ששילמו עבור ההוצאות, אך היו אלו כספים של העותר (שהועברו לו על ידי בני הזוג ורדרבר) והופקדו מקדמת דנא אצל רובין. בית המשפט המחוזי דחה גרסה זו משלא מצא לה בסיס ראיתי.

5. העותר הורשע גם בעבירה של מרמה והפרת אמונים, וכן בקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. הרשעה זו התבססה על כספים שהועברו מן הקופה הציבורית לעמותה בשם "המרכז לשיקום אסירים משוחררים ירושלים". כספים אלו הועברו בשנית, במסגרת חוזה לרכישת מבנה, לעמותת "לב-בנים". דא עקא, כי עמותת "המרכז לשיקום אסירים משוחררים ירושלים" לא עשתה כל שימוש של ממש במבנה, שנשאר בידי "לב בנים". בכך, הועברו למעשה באופן פיקטיבי, כספי ציבור (שלא כדין) לעמותת "לב בנים". תרומתו הישירה של העותר במסגרת זו, נמצאה במאמציו, בתפקידו כמנכ"ל משרד הפנים, להביא להעברת הכספים והמענקים לעמותה, וממנה - בידיעתו - לידי "לב בנים". גם בגדרי אישום זה נסמך בית המשפט המחוזי על עדותו של שמולביץ, שהעיד כי הקמת העמותה היתה מלכתחילה מעשה של אחיזת עיניים לשם השגת משאבים מן המדינה בכדי שיועברו - בעקיפין ובאופן פיקטיבי - ל"לב בנים".

6. עבירה נוספת של מרמה והפרת אמונים נמצאה בסיוע שנתן העותר לקידום ענייניהם של רוכשי מגרשים בפרוייקט "הר-שמואל", שרבים מן הרוכשים בו היו חברים בעמותת "משתכני הר-שמואל", שנוסדה על ידי עמותת "לב בנים". בית המשפט המחוזי קיבל את עמדת התביעה, לפיה העותר פעל במספר אופנים לשם קידום ענייניה של עמותת "משתכני הר-שמואל" בהיותו עוזר שר הפנים ולאחר מכן, בהיותו מנכ"ל המשרד.

בכך, פעל העותר בניגוד עניינים הן נוכח העובדה שהוא ורעייתו רכשו מגרש בפרוייקט והן נוכח קשריו עם "לב בנים", שהיתה אף היא מעורבת בפרוייקט. אחד מן הצעדים שעשה העותר במסגרת זו, כך נקבע, היה מינוי נציג במועצה הארצית לתכנון ובניה, בכדי שזה יקדם את עניינו האישי בפרוייקט.

7. העותר הורשע בעבירה נוספת של מרמה והפרת אמונים, בשל מאמציו, עת מונה לכהן כשר הפנים, להביא למינויו של מקורבו של מקורבו כראש מועצה מקומית, וזאת כתמורה לשוחד שקיבל. בית המשפט המחוזי קבע, כי מינויו של מקורבו של העותר כראש מועצה נעשה בכדי לספק למקורבו מקור פרנסה וכחלק מן התמורה לשוחד שקיבל, ולא בשל הכישורים של מקורבו.

8. יצויין, כי הרשעתו של העותר באישומים השונים התבססה, בנוסף, על העובדה כי העותר בחר שלא ליתן גרסתו לאירועים במשך שלוש שנים בהן נמשכה חקירת המשטרה בעניינו וכן בשל היעדרם של הסברים משכנעים לחלק ניכר מן הטענות בתיק.

הערעור לבית המשפט העליון

9. העותר (וכן האחרים שהורשעו בפרשה) ערער לבית משפט זה על הכרעת הדין ועל גזר הדין. בפסק דינו של בית המשפט (מיום 12.7.00), נתקבל הערעור בחלקו, הן לעניין הרשעתו של העותר במספר אישומים והן באשר לחומרת העונש שנגזר עליו.

10. בפסק הדין, אישר בית המשפט את הרשעתו של העותר בלקיחת שוחד, באשר לחלק מן הכספים שהועברו לו על ידי רובין ועמותת "לב בנים". בית המשפט קיבל חלק מטענות העותר, באשר למהימנותה של "גרסת ורדרבר" וזאת ככל האמור לגבי האפשרות הכספית של בני הזוג ורדרבר להעביר לעותר ולרעייתו כספים בסכומים גדולים. בה בעת, באשר לסכום של \$60,000 שקיבל העותר מרובין, לא נמצאה מהימנה גרסתו של העותר לפיה הועבר הסכום מבני הזוג ורדרבר. לאחר שבחן את התשתית הראייתית שהוצגה לו, קבע בית המשפט, כי לא תיתכן גרסת העותר לפיה סכום זה הועבר לו על ידי בני הזוג ורדרבר, שכן לו היתה נעשית העברה זו, היא היתה מתבצעת על ידי שליח אחר (ליפא וינגרטן) ולא על ידי וינברג, כפי שטען העותר כי נעשה. בנוסף, יחס בית המשפט משקל לסתירות בעדותו של וינברג ולתמיהות שעלו משיחותיו המוקלטות של וינברג עם אסתר ורדרבר. בית המשפט הוסיף וקבע, כי תצהירים שהובאו על ידי העותר בענין זה (לביסוס גרסתו) אינם מהימנים. כן נקבע, כי אין מקום להתערב בחוסר האמון שניתן על ידי בית המשפט המחוזי לגרסת העותר, לפיה חלק מן הכספים שהעביר רובין לעותר, באו מכספים שהפקיד העותר עצמו בידיו של רובין.

11. העותר טען בערעורו בהרחבה לפגמים מהותיים במהימנות עדותו של עד המדינה שמולביץ, עליה נסמך בית המשפט המחוזי בהרשיעו את העותר. בית משפט זה, בפסק דינו, קיבל את טענת העותר לפיה בית המשפט המחוזי קבע באופן פסקני מדי את מהימנותו המוחלטת של שמולביץ. בה בעת, לא מצא בית משפט זה יסוד להתערב בעיקר הקביעה של בית המשפט המחוזי, לפיה שמולביץ הוא עד נאמן. כך, הן נוכח התרשמותו הבלתי אמצעית של בית המשפט המחוזי מן העד ומעדותו; הן נוכח בחינת חקירתו הארוכה של העד בפני הערכאה הראשונה, כפי שעלתה מפרוטוקול עדותו; והן מן התמיכה לגרסתו של שמולביץ ועדותו, כפי שנמצאה בראיות אובייקטיביות אחרות.

12. בית המשפט חזר ועמד בפסק דינו, על המשמעות שניתנה במקרה זה לשתיקתו של העותר בחקירתו. בית המשפט קבע, כי אין הוא מוצא מקום להתערב בממצאיה של הערכאה הראשונה באשר לנסיבות בהן בחר בזכות השתיקה ולנסיבות בהן בחר (לבסוף) להגיב על הטענות נגדו. נקבע, כי בתקופת חקירתו היה לעותר ליווי משפטי צמוד מן המעלה הראשונה, שהמליץ בפניו שלא למסור דבר בחקירה. העותר קיבל המלצה זו תוך מודעות מלאה למשמעות עמדתו ותוצאותיה המשפטיות. הגם שמבחינת דיני הראיות אין להתייחס בחומרה יתירה לשתיקתו של איש ציבור בחקירתו, הרי ש"לא כל מה שכל נאשם רשאי לעשות, נאשם שהוא איש ציבור צריך לעשות".

13. לסיכום דיונו בערעור על הרשעת העותר באישום בדבר לקיחת שוחד ציין בית המשפט, כי לפחות חלק מן ההפקדות בבנק לזכותו של העותר היו מכספי "לב בנים" ולא מכספי ורדרבר או העותר. ב"לב בנים", כך נקבע, שררה "אווירה של שוחד". אווירה זו - והשוחד שביסודה - מבוססים בראיות אובייקטיביות ומחוזקים חיזוק ממשי בעובדה שבמהלך תקופה ארוכה השתמש העותר בזכות השתיקה. בית המשפט הוסיף, כי הגם שאין יסוד ראיתי למסקנת בית המשפט המחוזי לפיה כל הכספים שהופקדו בחשבונות הבנק של העותר הם כספי שוחד, הרי שעדיין קיים יסוד ראיתי, מעבר לספק סביר, כי אכן הופקד בחשבונות כספי שוחד, הגם שלא ניתן לקבוע בוודאות את היקפם. כן נקבע, כי יש להשאיר על כנה את הרשעתו של העותר בלקיחת שוחד בכל האמור למימון הנסיעות לחו"ל והאירוח במלון. בית המשפט קבע, כי אין הוא מוצא מקום להתערב בממצאיה של הערכאה הראשונה לענין זה.

14. על יסוד ממצאים עובדיתיים אלו נקבע, כי סכום השוחד שקיבל העותר מכספי "לב בנים" היה \$60,000 לרכישת דירה (סכום לגביו לא נתקבלה "גרסת ורדרבר"); עלות כרטיסי הטיסה והאירוח במלון בסך

\$4,247; סכום בלתי ידוע נוסף שהופקד לזכותם של העותר ורעייתו והוצאות אירוח וקניות בחו"ל בסכומים בלתי ידועים.

15. הערעור על הרשעתו של העותר בעבירת מרמה והפרת אמונים בגדרי פרשת עמותת "המרכז לשיקום אסירים משוחררים ירושלים", נדחה ברובו. הגם שבית משפט זה קיבל את טענת העותר לפיה לא הוכח כי פעולותיו של העותר במסגרת אישום זה באו בתמורה לשוחד אותו קיבל מ"לב בנים" על ידי רובין, הרי שלא נמצא יסוד להתערבות במסקנות העובדתיות של הערכאה הראשונה באשר לפיקטיביות העסקה שבין עמותת "המרכז לשיקום אסירים משוחררים ירושלים" לבין "לב בנים" ומהימנות עדותו של שמולביץ לפיה עצם הקמת העמותה והעברת הכספים אליה יועדו מלכתחילה בכדי להזרים - בעקיפין (ושלא כדין) - כספי ציבור לעמותת "לב בנים".

16. גם ערעורו של העותר על הרשעתו בעבירת מרמה והפרת אמונים בפרשת "הר-שמואל", נדחה ברובו. בית משפט זה עמד על מעורבותו של העותר בקידום הטיפול בפרוייקט הר-שמואל ועל ניגוד העניינים הברור בו היה מצוי בטיפול זה. בה בעת, התקבלה טענתו של העותר לפיה לא הוכח כי פעילותו זו היתה תמורה לשוחד אותו קיבל מעמותת "לב בנים" על ידי רובין. כן נתקבלה טענת העותר, לפיה לא הוכח במידה הראייתית הנדרשת, כי מינויו של הנציג במועצה הארצית לתכנון ובניה, בא על מנת לקדם את הטיפול בפרוייקט "הר-שמואל".

17. הן באשר לאישום ולהרשעה בלקיחת שוחד מ"לב בנים" והן באשר לאישום ולהרשעה בפרשת "הר-שמואל", קיבל בית משפט זה את טענת העותר לפיה אין ליחס לו עבירות בכל הנוגע ל"תקופת הביניים", והיא התקופה שבין תפקידו כעוזר לשר הפנים ובין תפקידו כמנכ"ל המשרד. בית המשפט המחוזי ראה בעותר עובד ציבור גם ב"תקופת ביניים" זו, שכן העותר היה בה מועמד לתפקיד של עובד ציבור. בית משפט זה קיבל את טענת העותר, לפיה בהיעדר הכרזה פורמלית על מועמדותו של העותר לתפקיד מעין זה, לא היה מקום לראות בו "מועמד" לתפקיד עובד ציבור ומטעם זה, אין לראות בכספים שקיבל בתקופה זו מ"לב בנים" משום כספי שוחד ואין לראות בפעולות שביצע במסגרת הטיפול בפרוייקט "הר-שמואל" משום מרמה והפרת אמונים.

18. בית המשפט קיבל את ערעורו של העותר על הרשעתו בעבירת מרמה והפרת אמונים בגדרי האישום שעניינו מינוי מקורבו של העותר לתפקיד ראש מועצה מקומית. כך נפסק, שכן עמדת המשיבה בערעור היתה כי בהיעדר הוכחה כי מינויו של מקורבו של העותר לתפקיד ראש המועצה בא בתמורה לשוחד שקיבל העותר מעמותת "לב בנים", הרי שיש לזכות את העותר גם מעבירה של מרמה והפרת אמונים באישום זה. משקבע

בית משפט זה בערעור כי אכן אין לקשור בין מינויו של מקורבו של העותר לראש מועצה ובין הכספים שקיבל העותר, הוחלט כאמור על זיכוי של העותר מן האישום במרמה והפרת אמונים, בשל מינוי מקורבו.

19. על יסוד ממצאים אלו שנקבעו בערעור, וכן על רקע קבלת חלק מטענות העותר גם באשר לגזר הדין שניתן בעניינו, הוחלט להתערב בגזר הדין, להפחית את עונש המאסר שהושת על העותר ולהעמידו על שלוש שנים.

הבקשה לדיון נוסף

20. על פסק דינו של בית משפט זה הגיש העותר עתירה לקיום דיון נוסף. בפתחה של עתירתו חזר העותר והביא את עיקרי הנמקתו של בית המשפט המחוזי בהרשעת העותר באישומים השונים. במיוחד הדגיש העותר את קביעות בית המשפט המחוזי, לפיהן בסיס כל האישומים וההרשעה במקרה זה הינו צירוף כל הנסיבות והראיות יחדיו. טענתו הראשונה של העותר היא, כי בהחלשת או ביטול חלק מן הנסיבות והראיות שעמדו ביסוד ההרשעה, כפי שהוחלט בערעור בבית משפט זה, נשמט הבסיס תחת הרשעתו של המערער בשאר האישומים ויש לזכותו מכל אשמה.

21. טענה שניה של העותר היא, כי בפסק הדין נפלה טעות בולטת. טעות זו מתייחסת להנמקת בית המשפט שעה שדחה את גרסת ורדרבר באשר לקבלת מרבית הכספים בגדרי לקיחת השוחד מעמותת "לב בנים". ביסוד טענה זו עומדות שתי קביעות של בית משפט זה בערעור, שהן - כך נטען - סותרות. הקביעה האחת היתה קביעת בית המשפט לפיה וינברג אכן היה שליח של בני הזוג ורדרבר, לשם העברת כספים, שלא כפי שקבע בית המשפט המחוזי. זאת בייחוד, לאחר ששליחם של בני הזוג לאורך השנים (ליפא וינגרטן) חדל מפעולתו כשליח ביום 14.8.1988. אולם, בהמשך פסק הדין קובע בית המשפט, קביעה שניה. עניינה, כי אין לקבל את גרסתו של העותר לפיה סך \$60,000 שהועברו לו באו מן הזוג ורדרבר באמצעות השליח וינברג. כך, שכן אין זה מתקבל על הדעת כי העברת סכום כזה היתה מתבצעת על ידי וינברג אלא שהיתה צריכה להתבצע על ידי השליח הקבוע (והוא ליפא וינגרטן). טוען העותר, כי לא יתכן לקבוע ממצא מעין זה שעה שהנמקתו הקודמת של בית המשפט היתה כי במועד הרלבאנטי חדל ליפא וינגרטן לשמש כשליח של בני הזוג ורדרבר. לא יתכן, כי מחד יקבע כי בתקופה הרלבאנטית וינברג שימש כשליח (שכן ליפא וינגרטן חדל מלשמש כשליח); ומאידך יקבע כי אין יסוד לגרסת העותר לפיה הכספים שקיבל באו מבני הזוג ורדרבר על ידי השליח וינברג, שכן סכום זה היה מועבר על ידי השליח ליפא וינגרטן. אם כן, כך נטען, הקביעה כי וינברג אכן היה השליח בתקופה הרלבאנטית מחייבת מתן אמון בגרסת העותר (ווינברג) לפיה הכספים שהועברו לעותר נשלחו על ידי בני הזוג

ורדרבר באמצעות השליח וינברג. על כן, טוען העותר, כי הנמקת בית המשפט באשר לדחיית גרסת העותר בקבלת הסכום של \$60,000 אינה יכולה לעמוד וקיימת טעות בולטת על פני הפסק. בהקשר זה, מוסיף העותר, שגה בית המשפט שעה שלא ייחס מהימנות לעדותו של וינברג עצמו ואין יסוד לקביעה לפיה גרסאותיו סותרות זו את זו.

22. שלישית, טוען העותר, כי משעה שרוב קביעותיו של בית המשפט המחוזי באשר לגרסת ורדרבר נהפכו במסגרת הערעור לבית משפט זה, ונוכח הקשר שבין דחיית גרסה זו והמהימנות (וחוסר המהימנות) שיוחסה לעדים שהעידו במסגרתה, הרי שנשמט נדבך מרכזי בהרשעתו של העותר. הוא הדין, כך נטען, באשר לעדותו של עד המדינה, יעקב שמולביץ. בענין זה הדגיש העותר את התערבותו של בית משפט זה במידת הפסקנות בה יחס בית המשפט המחוזי מהימנות רבה לעד המדינה. בהקשר זה, הרחיב העותר וטען לשורה ארוכה של כשלים ונסיבות המצביעות על חוסר מהימנותו של עד המדינה. כך, "עלילת שווא" שרקם שמולביץ כנגד העותר תוך מסירת גרסאות שווא למשטרה. לטענת העותר, אין חולק כי העד שיקר בענין זה הן במשטרה והן בבית המשפט. לאחר מכן, שינה גרסתו לגרסה אותה מסר בבית המשפט. חומר חקירה בענין זה, כך נטען, לא הועבר לעותר במועד. הנמקת בית המשפט לסתירות אלו, כך נטען, אינה יכולה לעמוד. אמנם בית המשפט העליון ציין את הקושי שנוצר בניהול הגנתו של העותר בהתייחס לחקירת המשטרה והתרשמות הלקויה והחסרה של מיזכריה ומגיעיה עם העד שמולביץ, אולם לכשל זה לא ניתן משקל מספיק שעה שהוחלט לייחס מהימנות לגרסתו ועדותו של שמולביץ, עד המדינה.

23. טענה רביעית של העותר נוגעת לקביעת בית משפט זה לפיה העותר קיבל סכומי שוחד, הגם שלא ניתן לקבוע במידה הראייתית הנדרשת, את היקפם. אליבא דעותר, בהרשעתו בלקיחת שוחד מבלי שהוכח סכום השוחד, יש משום חידוש הלכתי המצדיק קיום דיון נוסף בפסק הדין. חמישית, הוסיף העותר, לענין ביטול קביעותיו של בית המשפט המחוזי בגדרי הערעור, באשר לתמורה אותה נתן העותר כנגד השוחד שקיבל. בית המשפט המחוזי קשר בין כספי השוחד שקיבל העותר מעמותת "לב בנים" ובין מעשיו של העותר בפרשת עמותת "המרכז לשיקום אסירים משוחררים ירושלים", בפרשת "הר-שמואל" ובפרשת מינויו של מקורבו לתפקיד ראש מועצה מקומית. קביעה זו נהפכה בערעור, שעה שנקבע כי אין ראיות לקבוע כי אכן הוכח קשר בין מעשיו של העותר והכספים שקיבל. על כן, לטענת העותר, נשמט נדבך נוסף בהרשעתו בלקיחת השוחד, נדבך שהיה מרכזי בפסק דינה של הערכאה הראשונה.

24. נוסף על טענות מפורטות אלו, פירט העותר מספר סוגיות משפטיות שנקבעו בפסק הדין, ובהן יש - לטענתו - משום עילה לקיומו של דיון נוסף. בהקשר זה ציין את המשקל שניתן במקרה זה לשתיקתו של העותר

בחקירתו. לטענת העותר, ההלכה שנקבעה בפסק הדין פוגעת בזכות היסוד של הנאשם לשתוק בחקירתו, בייחוד נוכח ייעוץ מקצועי שקיבל לשם כך. כן הדגיש העותר את הפגיעה היתירה בזכויותיו, שעה שניתן לכאורה משקל מיוחד לשתיקתו שלו כאיש הציבור, כאשר דווקא מעמד זה יכול שיחייבו לשתוק בחקירתו נוכח החשש מחקירה מגמתית ומהדלפות מן החקירה. כן ציין העותר, כי שאלת היסוד הנפשי הנדרש בעבירת השוחד אינה ברורה כלל ועיקר ויש, על כן, לדון בה בגדרי דיון נוסף. כן נטען, כי לא היה בסיס עובדתי בנסיבות המקרה להחלת החזקה בדבר היסוד הנפשי של העותר וזאת נוכח הראיות שהובאו בפני בית המשפט ובעיקר, היעדר הראיות (לטענת העותר) לביסוס יחסי השוחד שבין העותר לאחרים. הראיה העיקרית להרשעת העותר, כך נטען, היא "אווירת השוחד" ששררה ב"לב בנים". ב"אווירה" זו, אין ראיה מספקת לעבירת השוחד וממילא להרשעה כולה. במצב דברים זה, אין גם לייחס, כך נטען, כל משמעות לשקרי הנאשם (העותר) או חיזוקים אחרים, שכן לב ליבה של התשתית הראייתית הנדרשת לעבירה מסוג זה, נשמט.

תשובת המשיבה לעתירה לדיון נוסף

25. המשיבה, בתגובתה, מתנגדת לקיומו של דיון נוסף בפסק דינו של בית משפט זה. לשיטתה, אין בפסק הדין כל הלכה או חידוש המצדיקים עריכתו של דיון נוסף. טענות העותר, כך נטען, הן ערעוריות במהותן ואין בהן כדי להצדיק עריכת דיון נוסף. אף לגופו של ענין, הוסיפה המשיבה, אין יסוד לטענות העותר כנגד הרשעתו ובוודאי שאין בהן עילה לקיום דיון נוסף. בהקשר זה הדגישה המשיבה את הממצאים העובדתיים שנקבעו באשר לדחיית גרסת ורדרבר - גם בערעור - באשר ל"סכומים הגדולים" (הם סך \$60,000 ששימשו לרכישת אחת מן הדירות). כן צוין כי אין יסוד לטענת העותר לפיה ההתערבות של בית המשפט העליון בתשתית הראיות של בית המשפט המחוזי משמיטה הקרקע סביב ההרשעה כולה. לטענת המשיבה, אין בשינויים של ערכאות הערעור בכדי לשנות את עיקרי הרשעתו של העותר בלקיחת שוחד. זאת ועוד: אין יסוד לטענת העותר כאילו נפלה בפסק הדין טעות בולטת המצדיקה את ביטול ההרשעה. לטענת המשיבה, דברי בית המשפט באשר להעברת הכספים על ידי וינברג גם לאחר הפסקת פעולתו הקבועה של ליפא וינגרטן כשליח, אינם משמיטים היסוד סביב הקביעה המאוחרת יותר, לפיה לא מתקבל כי סך \$60,000 הועבר לעותר על ידי וינברג. כך, לטענת המשיבה, אין כל סתירה או טעות בפסק הדין. הגם שנקבע כי וינברג אכן שימש כשליח בתקופה זו, הרי שסכום גדול כל כך היה מועבר על ידי השליח ה"תמידי", הוא ליפא וינגרטן. מכאן, שאין טעות בקביעה כי אין לייחס מהימנות לגרסה כי הסכומים שקיבל העותר הם כספים שקיבל מהוריה המאמצים של אשתו, שהועברו על ידי השליח וינברג. וודאי שאין בכך, כך נטען, עילה לקיומו של דיון נוסף. כן הדגישה המשיבה, כי הממצאים לענין זה נסמכו בנוסף, על חוסר מהימנות גרסתו של וינברג עצמו וממצאים ראייתיים נוספים.

26. גם באשר לטענות העותר לענין מהימנותו של עד המדינה, כך נטען, אין משום עילה לקיום דיון נוסף. הטענות בענין זה הועלו בערעור ונדחו ברובן ומכל מקום, אין בהן עילה לדיון נוסף. אף לגופו של ענין סבורה המשיבה, כי מן הטעמים שבפסק דינו של בית משפט זה יש יסוד למהימנות שיוחסה לעד המדינה וזאת למרות הכשלים עליהם מצביע העותר בטענותיו המפורטות.

27. אף בטענותיו הנוספות של העותר, לגופן, לא מצאה המשיבה עילה לקיום דיון נוסף. לשיטתה, אין כל חידוש בקביעה כי ניתן להרשיע אדם בלקיחת שוחד גם אם לא ברור שיעורו המדויק של השוחד, שכן די בכך כי הוכח כי ניתן שוחד בשיעור כזה או אחר. כמו-כן, אין בעובדה שבית משפט זה לא מצא יסוד לקשר בין מעשיו של העותר והכספים שקיבל ("התמורה לשוחד"), בכדי לכרסם בהרשעת העותר, שכן נתון (וקשר) זה שימש בבית המשפט המחוזי אך חיזוק להרשעתו של העותר בלקיחת שוחד ולא בסיס להרשעה זו. גם בחיזוק שנמצא בשתיקת העותר לא נמצאה עילה לדיון נוסף. לטענת המשיבה, אין בנדון הלכה חדשה ולא ניתנה לשתיקתו של העותר חובה וחומרה מיוחדת בשל היותו איש ציבור. זאת ועוד: בנסיבות המקרה, בהן העותר היה ער למשמעות שתיקתו ואף מסר גרסאות "לשיעורין", אין כל פגם או חידוש במשקל שיוחס לשתיקה זו.

28. היעדר עילה לקיום דיון נוסף מצאה המשיבה גם בטענות לענין היעדר התרשומות באשר לחקירתו של עד המדינה. טענה זו נטענה בערעור ונקבע כי אין בחסר וכשל זה בכדי לכרסם במהימנות גרסתו של עד המדינה ובהרשעתו של העותר. אין גם חידוש בפסק הדין, כך נטען, באשר ליסוד הנפשי בעבירת השוחד או לנסיבות הפעלתה של החזקה בדבר יסוד נפשי זה. הנה כי כן, סיכמה המשיבה, אין בטענות העותר כל עילה לקיום דיון נוסף. אף לגופן, אין בהן ממש. הרשעת העותר התבססה, כך נטען, על ראיות אובייקטיביות מספקות ומהימנות ואין כל יסוד לדיון מחודש בהרשעה זו, שכל הטענות כנגדה נתבררו על בורין.

המסגרת הנורמטיבית

29. לאחר שעייתי בחומר שבפני ובטענות הצדדים, נחה דעתי כי דין העתירה להדחות. העילות הקבועות בדיון לקיום דיון נוסף בפסק דינו של בית משפט זה הן אלו האמורות בסעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: החוק). על פיו, רשאי נשיא בית המשפט או שופט אחר שנקבע לשם כך להורות על קיום דיון נוסף,

"אם ההלכה שנפסקה בבית המשפט העליון עומדת בסתירה להלכה קודמת של בית המשפט העליון או שמפאת חשיבותה וקשיותה או חידושה של ההלכה שנפסקה בענין, יש לדעתם, מקום לדיון נוסף".

הנה כי כן, נקודת המוצא לתחולתו של סעיף זה הינה כי עצם מתן פסק דין בעניין מסויים אינו עילה לקיום דיון נוסף בו. משעה שעניין מסויים נדון בפני הרכב שופטים של בית משפט זה מסתיימים ברגיל ההליכים. ההכרעה בעניין הופכת לסופית. סעיף 30(ב) לחוק הינו חריג לכלל זה. הוא אינו דבר שבשגרה (דנ"פ 2974/99 אוחנה נ' מדינת ישראל (לא פורסם)). דיון נוסף מחייב, כתנאי מוקדם, כי בבית המשפט העליון נפסקה ההלכה (ראו: ד"נ 29/84 קוסי נ' פויכטונגר, פ"ד לח(4) 505, 512; דנ"פ 6738/99 גוטליב נ' מדינת ישראל (לא פורסם); דנ"א 6389/98 ר.ג.א. שירותים וניקיון נ' עיריית בת-ים (לא פורסם)). פסיקתה של ההלכה היא תנאי הכרחי. אין היא תנאי מספיק. כמו כן אין זה מספיק שההלכה שנפסקה היא חדשה (ראו: דנ"א 2485/95 אפרופים שיכון וייזום (1991) בע"מ נ' מדינת ישראל (לא פורסם)). תנאי הכרחי הוא, לעריכתו של דיון נוסף כאמור בסעיף 30(ב) לחוק, כי ההלכה שנקבעה תעמוד בסתירה להלכה קודמת או שיהיו בה קושי, קשיות או חידוש המצדיקים עריכתו של דיון נוסף (ראו: דנ"א 2485/95 הנ"ל). אכן, "הרצון לקיים דיון ועיון נוספים... אין די בו אם לא הונחה התשתית הנדרשת על פי דין, היינו, אם לא נוצרה ההלכה שאחד מסממניה הוא מבין אלה המנויים בסעיף 30(ב)" (ראו: דנג"ץ 2751/94 לשכה אחרת נ' שר החוץ, פ"ד מח(5) 548, 543). מטעם זה נפסק לא פעם, כי דיון נוסף אינו ערעור נוסף (ראו: דנ"פ 3489/93 אור נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(2) 663, 661); כי טענות שכל כולן מבוססות על התערבות בממצאים עובדתיים - ואין בהן חידוש או קושי בהלכה שנקבעה - אינן מצדיקות קיומו של דיון נוסף (ראו: דנ"פ 4902/99 כהן נ' מדינת ישראל (לא פורסם)). אמת, שיקול דעת זה, בדבר עריכתו של דיון נוסף, צריך להיבחן בכל מקרה לגופו, על פי נסיבותיו והטענות הנטענות. בה בעת, אין שיקול דעת זה - כמו כל שיקול דעת שיפוטי אחר - בלתי מוגבל. שיקול הדעת כבול ומוגבל בגדרי השיקולים האמורים במסגרת סעיף 30(ב) לחוק. על רקע זה, נבחן את הטענות שבפני.

30. עיון בטענות העותר מצביע כי ברובן מכוונות הן כנגד ממצאים שבעובדה. רוב רובה של עתירת העותר מכוון עצמו לתשתית הראייתית שנמצאה ובוססה על ידי בית משפט זה, עת דחה את ערעורו של העותר באשר להרשעתו בעבירת השוחד בגדרי הכספים שקיבל מ"לב בנים". כך הדבר, למשל, בכל הנוגע למהימנותו של עד המדינה יעקב שמולביץ. מידת המהימנות שניתנה לעדות זו, לרבות מידת ההתחשבות בעברו ובגרסאותיו הקודמות (וכן בתפקידן של רשויות החקירה בהקשר זה) אינה יכולה לשמש עילה לקיומו של דיון נוסף. לא נקבעה בנדון ההלכה הסותרת ההלכה קיימת או שיש בה את אותה הקשיות ואותו החידוש הנדרשים לשם עריכתו של דיון נוסף. הוא הדין באשר למהימנותו של וינברג ולמשקל שיש ליחס לסתירות בגרסתו, או לשאלה אם אכן קיימות סתירות מעין אלו. זו המסקנה הנדרשת גם באשר לטענות שעניינן התשתית הראייתית

ל"אווירת השוחד" ב"לב בנים" ובסופו של יום, באשר לטענה כאילו קבלתה החלקית של גרסת ורדרבר והפחתת המהימנות של עד המדינה שמולביץ, משמיטה הקרקע תחת הרשעתו של העותר. אכן, תוך בחינה יסודית ומעמיקה של חומר הראיות, הן בפני הערכאה הראשונה והן בערעור, נקבע כי בנסיבות המקרה בוססה תשתית ראייתית מספקת לשם הרשעתו של העותר בלקיחת שוחד. טענות כנגד תשתית עובדתית זו והמשקל שיש ליתן לה אינן יכולות לשמש עילה לקיום דיון נוסף בפסק דינו של בית משפט זה.

31. אשר לטעות שנפלה, לטענת העותר, בפסק הדין. בענין זה נפסק לא פעם, כי אפילו נפלה טעות בפסק דינו של בית משפט זה, הרי שאין בעובדה זו - כשלעצמה - בכדי להקים עילה לקיום דיון נוסף בפסק הדין (ראו: דנ"פ 3043/99 שמים נ' מדינת ישראל (לא פורסם); דנ"א 526/91 בנדרלי נ' קרן גימלאות של חברי אגד, פ"ד מה(3) 363,356). יתכן, ומקום בו נפלה טעות בולטת, יסודית ומכריעה בפסק הדין, אזי יהא באותה טעות כדי לקיים את התנאי הנדרש לפי הסעיף 30(ב) לחוק, בדבר קשייתתה של ההלכה הנפסקת. אולם, אין אני נצרך להכריע בענין זה במקרה שבפני. אין סתירה בין המסקנות העובדתיות שבפסק הדין ובמידה מסויימת, הן אף משלימות זו את זו. הקביעה כי וינברג אכן שימש כשליח בתקופה הרלבאנטית אינה נסתרת על ידי הקביעה, כי הגם ששימש כשליח, הרי שסכומים כה גדולים (\$60,000) היו מועברים על ידי השליח ליפא וינגרטן ולא על ידי וינברג. כמו-כן, הרשעתו של העותר בענין זה נסמכה במקביל על דחיית גרסתו של וינברג עצמו. על כן, נחה דעתי כי לא ניתן למצוא בטענה זו של העותר משום יסוד או עילה לקיום דיון נוסף בפסק הדין.

32. מסקנה דומה עולה מעיון בטענותיו הנוספות של העותר. אשר לזכות השתיקה, הרי שבית משפט זה לא קבע כי יש לייחס - ראייתית - משקל מיוחד לשתיקתו של נאשם שהוא איש ציבור. פסק הדין קובע במפורש שחובתו זו של איש הציבור אינה במישור הראייתי. במשקל שניתן בנסיבות המקרה לשתיקתו של העותר, לא נמצאה עילה לקיים דיון נוסף. הוא הדין באשר לשאלת היסוד הנפשי בעבירת השוחד. בית המשפט, בפסק דינו, לא חידש כל הלכה בענין זה. קביעתו כי נתקיים בעותר היסוד הנפשי בוססה על התשתית הראייתית שבנסיבות המקרה ובזו, כאמור, אין משום עילה לקיום דיון נוסף. אף בקביעה כי ניתן להרשיע את העותר בלקיחת שוחד אף שהסכום המדויק אינו ברור, אין משום עילה לקיים דיון נוסף בנסיבות המקרה. כך, שכן עצם העובדה כי שולמו כספי שוחד קשורה ושזורה בתשתית הראייתית שנקבעה על ידי בית משפט זה. כמו-כן, הרשעתו של העותר באישום זה התבססה ממילא גם על סכומים מדוייקים של שוחד, והם "הסכומים הגדולים" (\$60,000) וכן מחיר כרטיסי הטיסה והשהייה במלון. הנה כי כן, העותר לא הצביע בטיעונו על כל עילה לקיום דיון נוסף בפסק הדין, שכן לא נקבעה בו כל הלכה חדשה או קשה או העומדת בסתירה להלכה קודמת. כך לענין כל אחת מטענותיו של העותר; כך מתוך הסתכלות כוללת על מלוא טענותיו של העותר. מכל זווית אפשרית, אין לנו אלא נסיון נוסף לתקוף ממצאים עובדיים. הדיון הנוסף לא נועד לשמש ערכאת ערעור נוספת. תקיפת ממצאים

עובדתיים חורגת ממסגרת הדיון הנוסף. הנה כי כן, טענותיו של העותר אינן נופלות לגדר התנאים הקבועים בסעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט לקיום דיון נוסף ועל כן דין העתירה להדחות. לא מצאתי מקום גם, בנסיבות המקרה, להורות על השלמת טיעון בעתירה שבפני, כפי שביקש העותר.

33. בראשית עתירתו מציין העותר כי בחינה נוספת של הרשעתו "תחזק עוד יותר את אמון הציבור בבית המשפט העליון". אכן, אמון הציבור בבית המשפט הוא ענין חשוב. אמון זה משמעותו, בין השאר, הכרת הציבור כי ההכרעה השיפוטית נעשית באופן הוגן, אובייקטיבי, ניטרלי, תוך מתן יחס שווה לצדדים, וללא נטייה. לא זהותם של הטוענים אלא משקלם של הטיעונים הוא שמכריע את הדיון. אמון הציבור אין משמעותו פופולריות ונטיה אחר רוחות הנוהגות בציבור. אמון הציבור אין משמעותו הכרעה לפי משאלי דעת קהל. אכן, אמון הציבור משמעותו הכרה, כי השופט עושה צדק על פי דין. תפישה זו של אמון הציבור מונחת ביסוד החלטתי זו, המעוגנת בדין הדיון הנוסף הנוהגים בבית משפט זה מימים ימימה.

34. אשר על כן, נחה דעתי כי דין העתירה להדחות. נוכח דחיית העתירה, מתבטל ממילא צו עיכוב הביצוע. העותר יתייצב לריצוי עונשו ביום ג' באלול תש"ס (03.09.00) עד לשעה 12:00 במזכירות בית המשפט המחוזי בירושלים.

ניתן היום, כ"ב באב תש"ס (23.08.00).

ה נ ש י א

העתק מתאים למקור
שמריהו כהן - מזכיר ראשי
/דז/A04.00055670